

Προς

ΡΑΕ

Πειραιώς 132,

118 54 Αθήνα

Υπόψη: κ. Προέδρου, Επικ. Καθ. Α. Δαγούμα

Κοινοποίηση

ΥΠΕΝ

Μεσογείων 119,

101 92 Αθήνα

Υπόψη: κ. Υπουργού, Κ. Χατζηδάκη

ΘΕΜΑ: Διαβούλευση της ΡΑΕ για την επιβολή μη τεχνικών ορίων στην Αγορά Εξισορρόπησης

ΑΡ. ΠΡΩΤ.: 601
Αθήνα, 22.12.2020

Αξιότιμε κύριε Πρόεδρε,

Ύστερα από μία μακρά περίοδο που διήρκεσε οκτώ χρόνια, η λειτουργία των νέων αγορών ηλεκτρισμού στην Ελλάδα ξεκίνησε την 1^η Νοεμβρίου 2020. Η αλήθεια είναι ότι το μεγαλύτερο μέρος αυτών των οκτώ ετών αναλώθηκε σε ανούσιες μικροδιευθετήσεις. Αποτέλεσμα αυτού ήταν ότι ο μεγάλος όγκος δουλειάς για τον σχεδιασμό και την προετοιμασία των νέων αγορών συγκεντρώθηκε στο διάστημα των τελευταίων δύο ετών.

Εκ του αποτελέσματος κρίνεται ότι η έναρξη των νέων αγορών έγινε πρόωρα, χωρίς να έχουν ολοκληρωθεί όλα τα απαραίτητα στάδια και χωρίς να έχει εκτιμηθεί η επίπτωση πρόσφατων νομοθετικών πρωτοβουλιών. Πριν όμως δούμε το αποτέλεσμα, ο ΕΣΑΗ συστηματικά τόνιζε στις δημόσιες τοποθετήσεις του ότι ήταν τελείως απαραίτητο να υπάρξει ένα διάστημα τουλάχιστον τεσσάρων εβδομάδων πλήρους δοκιμαστικής λειτουργίας, αφότου έχει ολοκληρωθεί όλο το απαραίτητο τεχνικό και ρυθμιστικό πλαίσιο. Η πρότασή μας αυτή εκπορευόταν από την πρόδηλη ανάγκη να ελεγχθούν συστήματα, κανονισμοί και αλγόριθμοι και να υπάρχει μια ένδειξη των οικονομικών αποτελεσμάτων από τον τρόπο που η δεδομένη δομή της ελληνικής αγοράς ηλεκτρισμού θα λειτουργούσε στο νέο και τόσο διαφορετικό περιβάλλον αγορών. Η πρότασή μας δεν εισακούστηκε.

Όλα αυτά τα χρόνια λειτουργήσαμε θεσμικά. Το ίδιο θα κάνουμε και τώρα. Γιατί έτσι πιστεύουμε ότι μπορούμε να είμαστε χρήσιμοι και στην ελληνική κοινωνία. Σε αυτή λοιπόν την χρονική στιγμή επιθυμούμε να τονίσουμε τα εξής:

- Ο σχεδιασμός και η υλοποίηση του ευρωπαϊκού νομοθετικού πλαισίου για τις αγορές ηλεκτρισμού (target model) είναι ένα από τα πλέον πρόσφατα στάδια στη μακριά ιστορία της εσωτερικής αγοράς ενέργειας της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Όπως σαφώς επισημαίνει και ο νέος Ευρωπαϊκός Κανονισμός 2019/943 για την αγορά ηλεκτρισμού «Στόχοι της εσωτερικής αγοράς ηλεκτρικής ενέργειας, η οποία υλοποιείται σταδιακά σε ολόκληρη την Ένωση από το 1999, είναι η παροχή πραγματικών επιλογών σε όλους τους καταναλωτές της Ένωσης, η παροχή νέων επιχειρηματικών ευκαιριών και η αύξηση του διασυνοριακού εμπορίου, ώστε να επιτευχθούν βελτιώσεις αποδοτικότητας, ανταγωνιστικές τιμές, υψηλότερα πρότυπα παρεχόμενων υπηρεσιών, και να ενισχυθεί ταυτόχρονα η ασφάλεια του εφοδιασμού και η αειφορία. Η εσωτερική αγορά ηλεκτρικής ενέργειας έχει ενισχύσει τον ανταγωνισμό, ιδίως στο επίπεδο χονδρικής, καθώς και το διαζωνικό εμπόριο. Παραμένει το θεμέλιο μιας αποδοτικής αγοράς ενέργειας».
- Ακριβώς για να διασφαλίσει την αποδοτικότητα των αγορών ενέργειας και τις ανταγωνιστικές τιμές, ο Ευρωπαϊκός Κανονισμός αναφέρει ότι δεν τίθενται όρια στις προσφορές και στις τιμές εκκαθάρισης της αγοράς εκτός από τεχνικά όρια, εάν αυτά κρίνονται απαραίτητα για την επίλυση του αλγόριθμου της αγοράς. Με αυτόν τον τρόπο η Ευρωπαϊκή Ένωση επιδιώκει να αποκαλύπτεται κάθε στιγμή η πραγματική αξία του αγαθού της ηλεκτρικής ενέργειας. Και δίνοντας ώθηση στον ανταγωνισμό, η Ευρωπαϊκή Ένωση επιδιώκει η πραγματική αυτή αξία να κινείται -μεσοπρόθεσμα- σε ανταγωνιστικά επίπεδα.
- Ο πυρήνας της οικονομικής φιλοσοφίας της Ευρωπαϊκής Ένωσης είναι ότι το κράτος και οι ανεξάρτητες αρχές είναι υπεύθυνοι για τον επαρκή σχεδιασμό και τη σωστή ρύθμιση του πλαισίου λειτουργίας των αγορών και κατόπιν για την εποπτεία της λειτουργίας τους, προκειμένου να διασφαλίσουν την τήρηση των όρων υγιούς ανταγωνισμού. Εάν εντοπίσουν παραβάσεις και αντί-ανταγωνιστικές συμπεριφορές, επιβάλλουν τις ανάλογες κυρώσεις. **Δηλαδή, το κράτος και οι ανεξάρτητες αρχές δεν παρεμβαίνουν στην οικονομική λειτουργία των αγορών, αν δεν εμποδίζεται η εύρυθμη λειτουργία τους και ο υγιής ανταγωνισμός.** Ο Ευρωπαϊκός Κανονισμός είναι σαφής ως προς αυτό αναφέροντας ότι «Οι κρατικές παρεμβάσεις, σχεδιασμένες συχνά με ασυντόνιστο τρόπο, έχουν οδηγήσει σε αυξανόμενες στρεβλώσεις της χονδρεμπορικής αγοράς ηλεκτρικής ενέργειας, με αρνητικές συνέπειες για τις επενδύσεις και το διασυνοριακό εμπόριο».
- Αυτός ακριβώς ο πυρήνας της ευρωπαϊκής οικονομικής φιλοσοφίας αποτυπώνεται αναλυτικά στο Άρθρο 3 του Ευρωπαϊκού Κανονισμού που περιλαμβάνει τις αρχές που διέπουν τη λειτουργία των αγορών ηλεκτρικής ενέργειας. Συγκεκριμένα, το Άρθρο αναφέρει -μεταξύ άλλων- ότι:
 - οι τιμές διαμορφώνονται με βάση τη ζήτηση και την προσφορά
 - οι κανόνες της αγοράς ενθαρρύνουν την ελεύθερη διαμόρφωση των τιμών και αποφεύγουν ενέργειες που εμποδίζουν τη διαμόρφωση των τιμών με βάση τη ζήτηση και την προσφορά

- οι κανόνες της αγοράς διευκολύνουν την ανάπτυξη πιο ευέλικτης παραγωγής, βιώσιμης παραγωγής με χαμηλές ανθρακούχες εκπομπές, και πιο ευέλικτης ζήτησης
 - παρέχεται στους πελάτες η δυνατότητα να επωφελούνται από τις ευκαιρίες στην αγορά και από την αύξηση του ανταγωνισμού στις αγορές λιανικής πώλησης, καθώς και έχουν το δικαίωμα να ενεργούν ως συμμετέχοντες στην αγορά ενέργειας και στην ενεργειακή μετάβαση
 - οι κανόνες της αγοράς παρέχουν κατάλληλα επενδυτικά κίνητρα για την παραγωγή, ιδίως για μακροπρόθεσμες επενδύσεις σε ένα απαλλαγμένο από τον άνθρακα και βιώσιμο σύστημα ηλεκτρικής ενέργειας, για την αποθήκευση ενέργειας, την ενεργειακή απόδοση και την απόκριση ζήτησης με σκοπό την κάλυψη των αναγκών της αγοράς, και διευκολύνουν τον θεμιτό ανταγωνισμό κατοχυρώνοντας ως εκ τούτου, την ασφάλεια του εφοδιασμού·
 - οι κανόνες της αγοράς καθιστούν δυνατή την είσοδο και την έξοδο επιχειρήσεων παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας, αποθήκευσης ενέργειας και προμήθειας ηλεκτρικής ενέργειας με βάση την εκτίμηση των εν λόγω επιχειρήσεων όσον αφορά την οικονομική και χρηματοδοτική βιωσιμότητα των δραστηριοτήτων τους
 - προκειμένου οι συμμετέχοντες στην αγορά να είναι προστατευμένοι από τους κινδύνους αστάθειας των τιμών με βάση τους όρους της αγοράς και να μετριάζεται η αβεβαιότητα σχετικά με τη μελλοντική απόδοση των επενδύσεων, τα μακροπρόθεσμα προϊόντα αντιστάθμισης των κινδύνων είναι εμπορεύσιμα σε χρηματιστήρια, με διαφανή τρόπο, και η διαπραγμάτευση των μακροπρόθεσμων συμβάσεων προμήθειας πραγματοποιείται εξωχρηματιστηριακά, με την προϋπόθεση της συμμόρφωσης με τους κανόνες των συνθηκών της Ένωσης περί ανταγωνισμού
- Μεταφερόμενοι τώρα από το ευρωπαϊκό στο εθνικό πλαίσιο, οφείλουμε να σημειώσουμε ότι οι νέες αγορές είναι τρεις (μη συμπεριλαμβανομένης της προθεσμιακής που ξεκίνησε νωρίτερα τη λειτουργία της). Οι τρεις αυτές αγορές πανευρωπαϊκά είναι μάλιστα αλληλοσυνδεόμενες -αυτό φαίνεται και από την κλιμακωτή αύξηση των ορίων, κινούμενοι χρονικά από την αγορά επόμενης ημέρας προς την αγορά εξισορρόπησης. Η σύνδεση των τριών αγορών σημαίνει ότι η συμπεριφορά των συμμετεχόντων ως προς την υποβολή προσφορών ειδικώς στην αγορά επόμενης ημέρας, έχει άμεση επίπτωση στη διαθεσιμότητα πόρων και στα αποτελέσματα της αγοράς εξισορρόπησης. Εάν δηλαδή διαπιστώνεται, ότι διαμορφώνονται χαμηλά επίπεδα τιμών στην αγορά επόμενης ημέρας από τις προσφορές της δεσπόζουσας επιχείρησης, οι οποίες μάλιστα ίσως δεν σχετίζονται πάντα με το πραγματικό κόστος του αγαθού, τότε είναι βέβαιο ότι θα υπάρχει στενότητα διαθέσιμης ευέλικτης ισχύος στην αγορά εξισορρόπησης. Εάν μάλιστα οι γενικότερες συνθήκες - αυξημένο φορτίο, συντήρηση μονάδων, μειωμένοι υδατικοί πόροι και υψηλές τιμές στις γειτονικές χώρες- συντελούν σε μείωση πόρων, τότε είναι βέβαιο, ότι θα παρουσιάζεται σπανιότητα αγαθού στην αγορά εξισορρόπησης.
 - Η απόκλιση από το ευρωπαϊκό νομοθετικό πλαίσιο, όσον αφορά τα όρια που ισχύουν στις αγορές, υποσκάπτει την ουσιαστική σύζευξη της ελληνικής αγοράς με τις υπόλοιπες ευρωπαϊκές αγορές. Χάρην άλλωστε αυτής της σύζευξης εγκαταλείφθηκε το μοντέλο της

υποχρεωτικής κοινοπραξίας, έτσι ώστε η ελληνική αγορά να γίνει συμβατή με τα ισχύοντα και στην υπόλοιπη Ευρώπη. Θα ήταν λοιπόν τώρα τελείως παράδοξο και αντιφατικό να υλοποιηθεί μια τόσο δραστική παρέμβαση, στο πλαίσιο υποτίθεται του target model, η οποία στην ουσία θα λειτουργεί ως αποζεύκτης της ελληνικής από τις ευρωπαϊκές αγορές.

- Όπως ακριβώς προβλέπει το ευρωπαϊκό νομοθετικό πλαίσιο, οι αρμόδιες αρχές και ο Διαχειριστής του Συστήματος θα πρέπει να προβούν άμεσα σε ενδελεχή αξιολόγηση των εφαρμοστέων διατάξεων, ρυθμίσεων και αλγορίθμων, ώστε να διαπιστώσουν εάν και πού δημιουργούνται προβλήματα στη λειτουργία των νέων αγορών. Αυτός είναι άλλωστε και ο ρόλος που τους επιφυλάσσει το ευρωπαϊκό πλαίσιο. Διότι όπως είδαμε, στην Ευρώπη, η αντιστάθμιση κινδύνου δεν προσφέρεται από το κράτος και τον ρυθμιστή αλλά από τα κατάλληλα μακροπρόθεσμα προϊόντα.

Με εκτίμηση,

Γιώργος Στάμτσος

Γενικός Διευθυντής